

Motion

1980/81:904

av Bengt Silfverstrand och Hans Pettersson i Helsingborg om höjning av minimikapitalet för aktiebolag

Riksdagen beslutade år 1973 att höja gränsen för lägsta tillåtna aktiekapital från 5 000 kr. till 50 000 kr. Aktiebolag som bildats före den 6 juni fick anstånd till utgången av år 1978 med att höja sitt aktiekapital till detta belopp, överga till annan bolagsform eller att avregistrera bolaget. Efter ett nytt riksdagsbeslut 1977 förlängdes övergångstiden för de äldre bolagen till utgången av 1981.

Det fanns flera starka skäl att höja aktiekapitalets minimibelopp. Detta hade varit oförändrat sedan 1895. Antalet mindre aktiebolag var osedvanligt stort i Sverige jämfört med andra länder. Ett stort antal av dessa små aktiebolag drev verksamhet av ringa omfattning eller av sådan beskaffenhet att det inte var fråga om egentlig näringsverksamhet. Den huvudsakliga anledningen till många sådana bolagsbildningar var att nå fördelar vid beskattningen. I stor utsträckning utnyttjades också möjligheten att systematiskt bilda små aktiebolag för att försvåra skattekontroll och undkomma skatteindrivning.

I undersökningen Företagskonkurser (SIND 1975:2) konstaterades bl. a. att verksamheten vid upprepade konkurser nästan uteslutande bedrivits i aktiebolagsform. Bolaget kontrollerades oftast av en person som varit dominerande aktieägare. Aktiekapitalet hade endast undantagsvis överstigit 5 000–10 000 kr. Av undersökningen framgår också att vartannat bolag som under perioden 1966–1970 gick i konkurs var ett s. k. 5 000-kronorsbolag. Inslaget av denna typ av bolag i ekonomisk brottslighet har också varit markant.

Det torde knappast råda några delade meningar om att aktiebolagsformen är avsedd för företagsamhet av mer betydande omfattning. Större och riskfyllda företag bör inte finansieras av en eller ett fåtal personer med personligt betalningsansvar för bolagets förbindelser.

Höjningen av minimibeloppet för aktiekapital till 50 000 kr. tillkom främst för att skapa ökad trygghet för att bolaget uppfyller sina förpliktelser mot anställda, mot samhället och mot andra borgenärer. Skälen för att nu ytterligare höja minimibeloppet torde vara minst lika starka. Enbart den snabba penningvärdeförsämringen utgör i sig en tillräcklig motivering för en sådan höjning. För att motsvara 50 000 kr. i 1973 års penningvärde borde lägsta gränsen för aktiekapitalet i dag vara ungefär 110 000 kr. Som bl. a. brottförebyggande rådet framhållit utgör 50 000 kr. vid utgången av 1981 ingen tillräcklig ersättning för aktieägarnas personliga betalningsansvar för att förebygga att aktiebolagsformen utnyttjas för ekonomisk brottslighet.

Också ur ren företagsekonomisk synpunkt finns det anledning att anpassa kapitalgränsen. I många mindre företag är andelen eget kapital alltför låg för att ge företaget en tillräcklig finansiell stadga, vilket i sin tur är en förutsättning för att skapa tillfredsställande trygghet för anställda, långivare och leverantörer.

I debatten om aktiekapitalets storlek har ibland hävdats att på grund av vinstutvecklingen i näringslivet skulle ytterligare höjningar leda till orimliga avkastningskrav och försvara nyetableringar. Dessa farhågor synes vara överdrivna.

Under 1978 nyregistrerades 2 075 aktiebolag. 1979 var antalet nyetablerade aktiebolag drygt 3 800, och enligt uppgifter från patent- och registreringsverket uppgår antalet nybildade aktiebolag under 1980 till ca 5 100. Men vad frågan ytterst gäller är om företagare skall få driva rörelse utan såväl personligt betalningsansvar som tillfredsställande egen kapitalinsats i rörelsen. En sådan ordning innebär ju onekligen en övervärling av risktagande på andra som träder i förbindelse med bolaget och på samhället.

Vi kan inte finna stöd för tanken att en värdebeständig kapitalgräns skulle utgöra något hinder för nyetablering av seriösa företag. I stället anser vi utomordentligt starka skäl tala för en anpassning av minimibeloppet för aktiekapital till dagens penningvärde. I samband med en sådan höjning bör också prövas om inte minimibeloppet successivt kan justeras genom någon form av anknytning till basbeloppet e. d. Alternativt kan det lägsta tillåtna värdet räknas upp med vissa intervaller, t. ex. vart femte år. För att underlätta en sådan anpassning för seriös företagsamhet bör möjlighet finnas att genom lån täcka minimikapitalet.

I samband med en förändring enligt ovanstående riktlinjer bör också övervägas förenklade rutiner för höjning och sänkning av aktiekapitalet, vilket föreslagits av brottsförebyggande rådet.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställs

att riksdagen hos regeringen anhåller om förslag angående anpassning av minimibeloppet för aktiekapital till penningvärdets förändring.

Stockholm den 26 januari 1981

BENGT SILFVERSTRAND (s)

HANS PETTERSSON (s)
i Helsingborg